

Televizyon ve Dokunmatik Ekranlardan Öğrenme

Uzm. Dr. S. Burak AÇIKEL

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları EAH
Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi

TRT ULUSLARARASI
**ÇOCUK
MEDYA
KONFERANSI**
2018

TRT INTERNATIONAL
**CHILDREN'S
MEDIA
CONFERENCE**
2018

Çocuklar ekranlardan öğrenebilir mi?

Burak Açikel

@burakacikel

Bir sunumda kullanmak üzere fikirlerinize ihtiyacım var. Sizce çocuklar ekranlar (TV, akıllı telefon tablet, bilgisayar) aracılığı ile öğrenebilir mi? RT ile katılımı arttırabilirsiniz ;)

73% Evet, öğrenebilir

27% Hayır, öğrenemez

224 oy • 1 gün kaldı

American Academy of Pediatrics

1999	2 yaş altı çocuklar ekranlardan uzak tutulmalıdır.
2001	2 yaş üstü çocuklar 1-2 saat izleyebilir, şiddet içeren görsellerden uzak tutulmalı, öğretici programlar, Susam Sokağı
2011	2 yaş altında ekranlardan uzak tutulmalıdır.
2013	Her aile aynı kapsamda değerlendirilmemeli, aileye göre bir medya planı oluşturulmalı, 2 yaş kuralı halen geçerli.

American Academy of Pediatrics 2016

- 18 aydan küçük çocuklar için video-konuşma dışı ekran maruziyetinden kaçınmak gerekmektedir. 18-24 ay arasında ebeveynler kaliteli içerik seçimi ile ekranları çocuklarına tanıtabilirler.
- 2-5 yaş arasındaki çocuklarda ekran süresi günlük 1 saat ile sınırlıdır. Kaliteli içerik seçilmelidir. Ebeveynler çocuklar ile birlikte ekran kullanmalı ve gördüklerini gerçek hayata aktarmada yardımcı olmalıdır.
- 6 yaşın üstündeki çocuklarda belirgin sınırlar koyulmalıdır. Medya kullanımı günlük uyku, iştah gibi faaliyetleri engellememelidir.
- Çocukla medyanın olmadığı zamanlar ve medya kullanılmayan mekanlar oluşturulmalıdır.
- Güvenli sosyal medya kullanımı ile ilgili kontrol ve iletişim devam ettirilmelidir.

- **Ekranlar, televizyonlar**
 - Parlak
 - Hızlı değişen görseller içeriyor
 - Duyularımıza farklı bir yönden hitap ediyor.
- **TV/DVD***
 - 55 dk/gün <2yaş
 - 90dk/gün 2-4 yaş

Öğrenme

Öğrenmek eylemi

«belli durumlar ve sorunlar karşısında tepki ve davranış oluşturma, gerektiğinde bunları değiştirip yenilerini edinebilme yeteneği»

Öğrenmenin aktarılması

(Transfer of Learning)

- Öğrenilen bilginin bir durumdan diğerine aktarılması, farklı ortamlarda kullanılabilmesi
- Yakın ve uzak transfer
- Yakın: Öğrenilen bilginin aynı ortamda uygulanması
- Uzak: Bir bilginin öğrenildiği bağlamdan ve ortamdaki farklı bir bağlam ve ortamda kullanılması

Aktarım Açığı (Transfer Deficit)

Bebekler ve çocuklar, ekranlar başta olmak üzere tüm 2 boyutlu ortamlarda, karşılıklı etkileşime göre daha fazla **aktarım açığı (transfer deficit)** yaşıyorlar.

Aktarım sorunu erişkinler için daha önemsiz iken bebekler ve çocuklar için **kritik**

TV aracılığı ile öğrenilebilir mi?

TV aracılığı ile öğrenilebilir mi?

TV aracılığı ile öğrenme ve öğrenmenin aktarılması çocuklarda araştırılan bir konu

Öğrenmenin aktarılması nesne arama, nesne tanıma, dil öğrenimi ve taklit görevleri ile araştırılabilmektedir.

TRT ULUSLARARASI
ÇOCUK
MEYASI
KONFERANSI

2018

TV'den Öğrenmenin aktarılması

- Örneğin; bir odada nesneyi saklayan kişiyi TV'den izleyen çocuk*
 - 2 yaşındaki çocuklar bulmakta zorlanıyor-Aktarım açığı
 - 2,5 yaşından itibaren saklanan nesneyi bulabiliyor.

**Troseth, G. L. (2010). Is it life or is it Memorex? Video as a representation of reality. Developmental Review, 30 (2), 155–175.*

TV'den Öğrenmenin aktarılması

- Dil gelişimi
- 5 dakikalık bir videoda bir nesne 4 kez isimlendirildiğinde
 - 2 yaşındaki çocuklar videodaki nesneyi ismi ile tanımlayabiliyor, fakat nesnenin aslını gördüğü zaman isimlendiremiyor.
 - Aynı isimlendirme ebeveyn rehberliğinde yapıldığında ise isimlendirebiliyor.

Strouse, G. A., & Troseth, G. L. (2014). Supporting toddlers' transfer of word learning from video. *Cognitive Development*, 30 , 47–64.

TV'den Öğrenmenin aktarılması

- Taklit
- 1,5 yaşındaki çocuklara bir çingirak ile 3 aşamalı bir eylem gösterildiğinde
 - TV'den gösterildiğinde 2 hafta sonra
 - Canlı gösterildiğinde ise 1 ay sonra bile tekrarlayabiliyor
- Benzer eylem 2 yaş çocuklarına gösterildiğinde
 - TV'den gösterildiğinde 1 ay sonra
 - Canlı gösterildiğinde ise 3 ay sonra bile tekrarlayabiliyor

Hayne, H., & Herbert, J. (2004). Verbal cues facilitate memory retrieval during infancy. *Journal of Experimental Child Psychology*, 89 (2), 127–139.

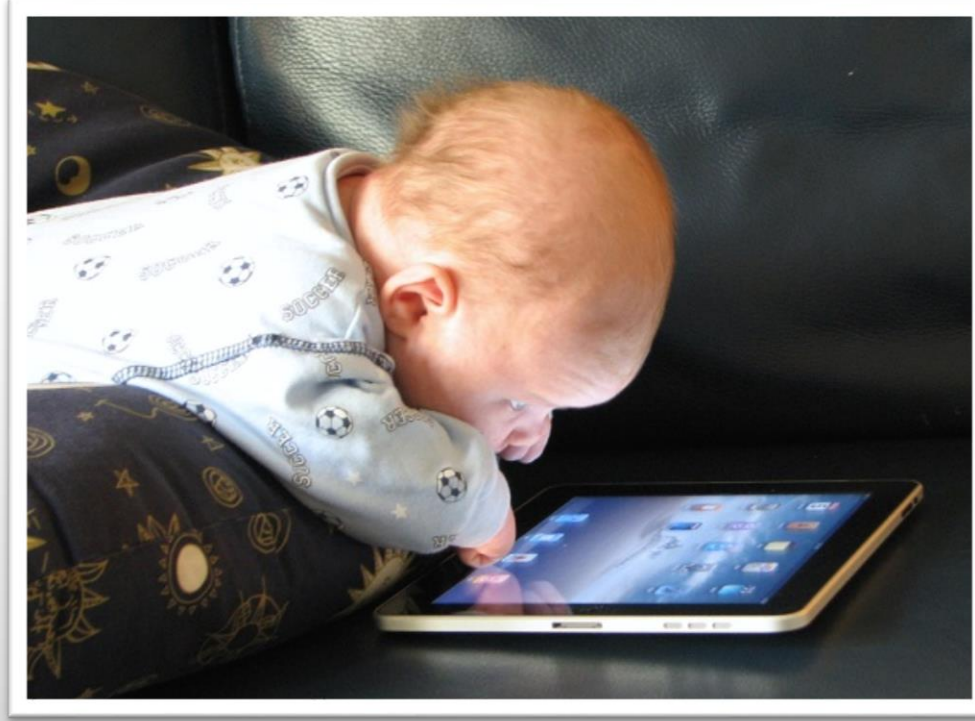
Herbert, J., & Hayne, H. (2000). Memory retrieval by 18–30 month olds: Age-related changes in representational flexibility. *Developmental Psychology*, 36 (4), 473–484.

Tekrar ve Sözel Uyarın

- TV'den öğrenme aşamasında, öğretilecek konunun tekrar edilmesi aktarım açığını azaltıyor.
- Gösterime sözel ipuçları eklendiğinde de aktarım açığı azalıyor. (Bak! Bu nedir? Ne yapıyoruz?)
- 1,5 yaşındaki çocuklarda sözel uyarın arttırıldığında daha rahat öğrenilip daha rahat akılda tutuluyor.

Seehagen, S., & Herbert, J. (2010). The role of demonstrator familiarity and language cues on infant imitation from television. *Infant Behavior and Development*, 33 (2), 168–175.

Dokunmatik Ekranlarla Öğrenme

Dokunmatik Ekranlarla Öğrenme

- Dokunmatik ekranlar algısal faktörlerin etkisini anlamak için önemli.
- Dokunmatik ekranlar: Ani, hızlı ve beklenmedik şekilde geri bildirim veriyor.
- Eğitim amaçlı kullanılabilir.
- Fakat gerçek yaşama göre algısal olarak daha zayıf veri sağlıyor.

2B-3B Öğrenme, Aktarım

15 aylık bebekler, 1 aşamalı bir test yapıyor. Bir düğmeye dokunmatik ekrandan ve gerçek bir düğme aracılığı ile basılıyor.

A. Bus button box

B. Fire truck button box

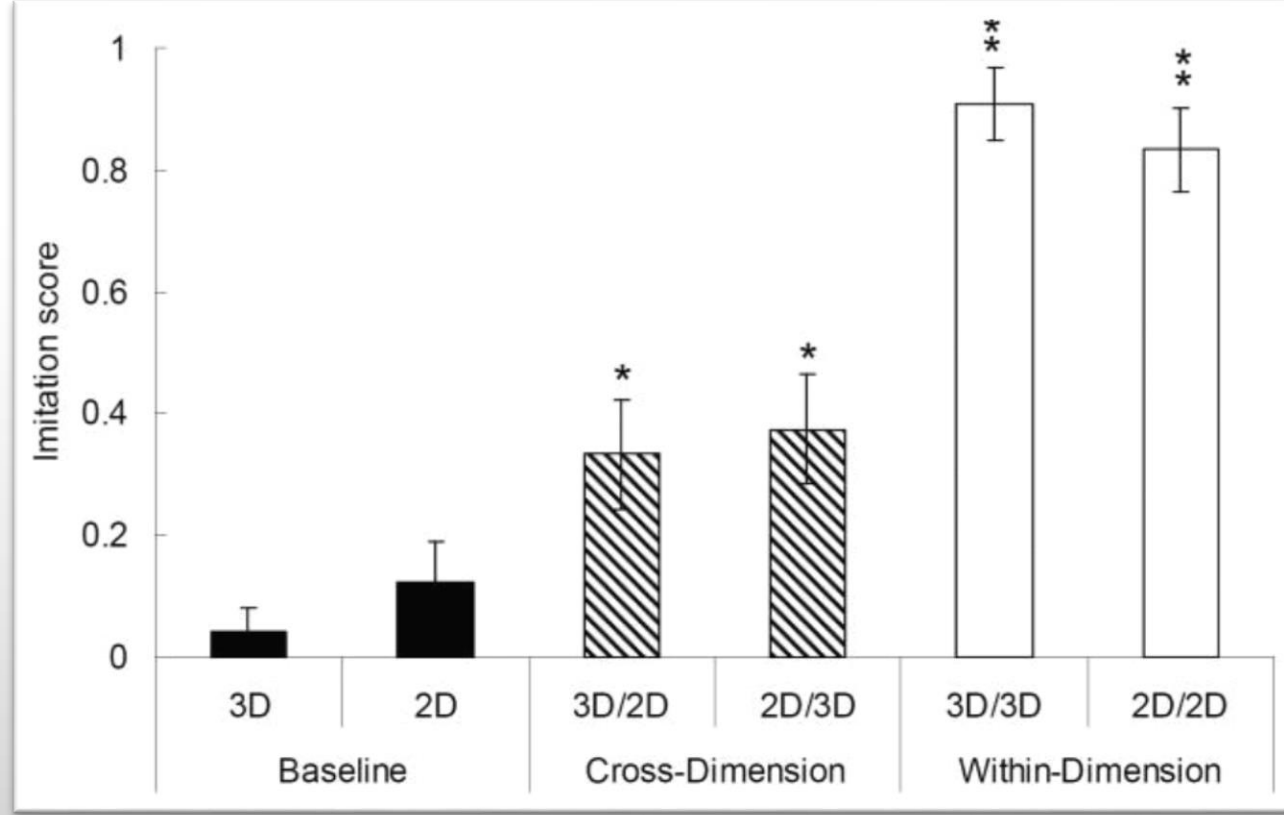

C. Duck button box

D. Cow button box

2B-3B Öğrenme, Aktarım

2B-3B Öğrenme, Aktarım

2B-3B değişimi gerekleştğinde öğrenilen bilginin aktarılması zorlaşıyor “Transfer deficit”

Bebeklik çağında ekranlardan öğrenme, öğrendiği aktarma sanıldığı gibi başarılı değil

Zack, E., Barr, R., Gerhardstein, P., Dickerson, K., & Meltzoff, A. N. (2009). Infant imitation from television using novel touch screen technology. *British Journal of Developmental Psychology*, 27 (Pt 1), 13–26.

Neden Ekranlarda aktarım açığı oluyor?

Algısal Faktörler

- Ekran kaynaklı içerik daha küçük bir görsel alanda yer alıyor.
- Ekranlarda yer alan karakterler ve objeler olduklarından daha küçük
- Bu farklılıklar özellikle çocukların ekranlarda gördüklerini gerçek hayata aktarmada zorluk yaşamalarına sebep oluyor
- Mono veya stereo, ekranlardaki tüm sesler belirli yerlerden gelirken gerçek hayatta tüm sesler **olduğu** yerden geliyor.

Neden Ekranlarda aktarım açığı oluyor? Sosyal Faktörler

- Ortak dikkat ve grup etkileşimleri öğrenmede etkili
- Gerçek dünyada kullanılan göz teması, vücut hareketleri, paylaşılmış içerik ve ses değişiklikleri...
- Karşılıklı etkileşim videolarda ve dokunmatik ekranlarda kısıtlı

Neden Ekranlarda aktarım açığı oluyor?

Bilişsel Faktörler

- Ekranlardan öğrenebilmek için aktif ve etkili bir hafıza kodlaması, depolama ve geri çağırma kapasitesi gerekmektedir.
- Tekrarlama, sözel uyaran ekleme ekrandan öğrenmeyi kolaylaştırabilir.

Sonuç

- Ekranlardan öğrenme özellikle küçük çocuklarda aktarım açığına “transfer deficit” yol açıyor.
- Küçük çocuklarda ekrandan öğrenilen bir bilginin gerçek dünyaya aktarılması daha zor.
- Çeşitli gelişimsel faktörler ekranlarda öğrenmenin küçük çocuklarda kısıtlı olduğunu gösteriyor.

Çocuklar ekranlardan öğrenebilir mi?

- Küçük yaşlarda, özellikle 18-24 aylarda, ekrandan öğrenme çok kısıtlı
- Bilginin transferi kısıtlı
- Ekran kullanırken etkileşim, sözel uyarın, karşılıklı etkileşim şart.
- Çocuklara ekranları nasıl kullanacağı öğreilmeli.

Kanada Pediatri Derneđi

2 yaş altında ekran maruziyeti önerilmiyor.

2-5 yaş arasında günlük 1 saat ile sınırlandırılmalı

5 yaş altında sedanter ekran zamanı «oturt izlesin» günlük yaşamın parçası olmamalı

Özellikle yemekte ekran olmamalı, ekranın olmadığı zamanlar olmalı «screen-free time»

Ekran birlikte kullanılmalı «co-viewing»

İçerik yönetimi uygun olmalı, güvenilir içerik

Ebeveynler kendi medya kullanımlarını düzenlemeli, aile medya planı oluşturulmalı

Dikkatiniz için teşekkür ederim.

acikel42@gmail.com

